

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тренерські студії

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань

23 «Соціальна робота»

(шифр і галузь знань)

Спеціальність

«Соціальна робота»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення

Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Тренерські студії» для студентів за спеціальністю «Соціальна робота».

Розробники:

О. М. Денисюк, канд. пед. наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Модуль 2. Творча майстерня);

Т. В. Журавель, канд. пед. наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Модуль 1. Тренінг комунікативності та креативності);

Т. Л. Лях, канд. пед. наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Модуль 4. Основи тренерської майстерності);

А. О. Попова, асистент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Модуль 3. Ігротехніки);

С. В. Сапіга, викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Модуль 3. Ігротехніки);

М. А. Снітко, канд. пед. наук, ст. викладач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи (Модуль 5. Тренінг особистісного розвитку та попередження професійного вигорання).

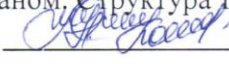
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи

Протокол від “30” серпня 2016 року № 8

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

 (Т.Г. Веретенко)

Розподіл годин звірено з навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	
II. Тематичний план навчальної дисципліни	
III. Програма	
Модуль 1. Тренінг комунікативності та креативності	
Модуль 2. Творча майстерня	
Модуль 3. Ігротехніки	
Модуль 4. Основи тренерської майстерності	
Модуль 5. Тренінг особистісного розвитку та попередження професійного вигорання	
IV. Методи навчання	
V. Методичне забезпечення курсу	

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Тренерські студії» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою соціальної педагогіки та соціальної роботи на основі освітньо-кваліфікаційної характеристики підготовки бакалавра відповідно до навчального плану для напряму підготовки «Соціальна робота» денної форми навчання.

Робочу навчальну програму складено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяг знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Тренерські студії», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

- Модуль 1. Тренінг комунікативності та креативності
- Модуль 2. Творча майстерня
- Модуль 3. Ігротехніки
- Модуль 4. Основи тренерської майстерності
- Модуль 5. Тренінг особистісного розвитку та попередження професійного вигорання

Метою навчальної дисципліни «Тренерські студії» є оволодіння теоретичними знаннями щодо організації та проведення соціально-просвітницького тренінгу як засобу підвищення власного фахового рівня та форми надання інформаційної допомоги отримувачам соціальних послуг, а також опанування основних тренерських навичок у процесі групової роботи.

Завданнями даної навчальної дисципліни є:

- Збагачення методичного тренерського інструментарію та систематизація теоретичних уявлень про соціально-просвітницький тренінг;
- Формування тренерських компетенцій щодо постановки цілей тренінгу та формування досвіду;
- Оволодіння мистецтвом комунікативності та креативності;
- Формування навичок підготовки і проведення тренінгу;
- Розвиток тренерських компетенцій щодо супроводу тренінгової діяльності: виявлення потреб у навчанні, оцінка потенціалу учасників, складання звіту про тренінг тощо;
- Оволодіння методиками ігротехніки;
- Відпрацювання вмінь самостійного ведення тренінгів та професійної зворотного зв'язку (супервізії) від експертів та колег.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати про: загальні принципи соціально-просвітницького тренінгу як методу

корекційного впливу на особистість; функціональні ролі і позиції учасників групового тренінгу; груповий процес (групову динаміку), етику та норми проведення соціально-просвітницького тренінгу; основні методи, які використовуються у соціально-просвітницькому тренінгу; ігрові методи та відеотренінг у груповій роботі; сучасні тенденції розвитку соціально-просвітницького тренінгу.

вміти:

виконувати функціональну роль “зразковий учасник” у процесі групової роботи; виконувати роль тренера групи соціально-просвітницького тренінгу; впроваджувати норми та етичні принципи в процес соціально-просвітницького тренінгу; складати план роботи з групою; формувати групу учасників тренінгу; використовувати головні принципи організації та проведення соціально-просвітницького тренінг ; використовувати техніку “мозкового штурму”;

дотримуватися ліберальної позиції в лідерстві й контролі роботи самостійно діючої групи.

Компетенції студентів:

Професійно-базові: *деонтологічна* (Здатність дотримуватися етичних принципів як з погляду професійної етики, так і з погляду розуміння можливого впливу на особистість, соціальну групу, соціальну ситуацію; всебічно аналізувати соціально-педагогічні ситуації й визначати оптимальні морально-етичні шляхи її вирішення); *нормативно-правова* (Володіння знаннями щодо забезпечення прав дитини, нормативно-правової бази України, правового регулювання та правового виховання особистості, функцій соціального педагога у сфері соціально-правового захисту дітей. Здатність аналізувати та узагальнювати досвід соціально-педагогічного захисту особистості, використовувати положення нормативних документів у сфері захисту прав дітей та їх сімей. Володіння знаннями щодо організації соціально-правової діяльності у різних інститутах соціального виховання); *організаційна* (Уміння визначати пріоритетні напрями, планувати основні етапи соціально-педагогічної діяльності, координувати та коригувати діяльність учасників соціально-педагогічного процесу, налагоджувати співпрацю та партнерство з різними суб'єктами соціально-педагогічної роботи, працювати у мультидисциплінарній команді. Здатність здійснювати моніторинг та оцінку результативності власної діяльності та діяльності в межах реалізації соціально-педагогічних технологій; порівнювати реальний стан справ із запланованими діями; здійснювати спостереження за виконанням запланованих дій і заходів; вносити корективи з метою мінімізації негативних наслідків, непередбачуваних ситуацій); *технологічна* (Знання видів, характеристики та особливостей технологій соціально-педагогічної роботи. Здатність добирати відповідно до мети, особливостей об'єктів соціально-педагогічної діяльності і реальної ситуації ефективні соціально-педагогічні технології, методи та прийоми реалізації завдань соціально-педагогічної роботи. Здатність впроваджувати у

професійній діяльності повний цикл технологічних операцій: прогнозування, діагностику, планування, організацію, проведення, визначення та оцінка результатів тощо).

Професійно-спеціальні: *володіння знаннями про різні інститути соціального виховання у територіальній громаді (Знання особливостей організації та здійснення соціально-педагогічної роботи в різних інститутах соціального виховання, різновидів та механізмів їх взаємодії); здатність до формування соціальної активності дітей та молоді (Здатність здійснювати громадянське виховання дітей та молоді; стимулювання та підтримка дитячих та молодіжних соціальних ініціатив; залучення вихованців до благодійної діяльності; організація дитячих та молодіжних організацій, волонтерських груп); здатність забезпечувати інклюзивні процеси (Володіння знаннями теоретичних та нормативно-правових засад інклюзивної освіти. Здатність виявляти особливості та шляхи покращення життєдіяльності дітей та молоді з особливостями психофізичного розвитку у соціальному середовищі; забезпечувати сприятливі умови для їхнього розвитку та соціалізації в різних інститутах соціального виховання. Вміння застосовувати ефективні технології, методики та прийоми у роботі з дітьми з особливостями психофізичного розвитку, їхніми батьками, налагоджувати взаємодію з фахівцями, які працюють з такими дітьми); здатність до створення сприятливого середовища (Організація соціально-педагогічної діяльності на засадах гуманізму, демократизму, дитиноцентризму, врахування вікових та індивідуальних особливостей особистості, факторів, від яких залежить якість міжособистісної взаємодії у різних соціальних інституціях. Уміння запобігати можливим ризикам і небезпекам для благополуччя і здоров'я дітей та молоді. Забезпечення сприятливого емоційно-психологічного клімату у групі, колективі тощо).*

Програмні результати навчання: Здатність визначати пріоритетні напрями, планувати основні етапи соціально-педагогічної діяльності, створювати безпечне сприятливе середовище, координувати та коригувати діяльність учасників соціально-педагогічного процесу, налагоджувати співпрацю та партнерство з різними суб'єктами соціально-педагогічної роботи, виступати посередником між об'єктами та суб'єктами соціально-педагогічної діяльності, працювати у мультидисциплінарній команді.

На практичних заняттях студенти уточнюють, поглиблюють, систематизують, узагальнюють та закріплюють отримані в процесі лекційної та самостійної роботи знання й уміння.

Поряд з аудиторними заняттями планується виконання студентами індивідуальної самостійної роботи під керівництвом викладача.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 300 год. /10 кредитів: практичні заняття - 140 год., модульний контроль – 20 год., самостійна робота – 140 год.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Тренерські студії»

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 10	Галузь знань 1301 " Соціальне забезпечення "	Обов'язкова	
	Напрямок підготовки 6.130102 «Соціальна робота»		
Модулів – 5	Спеціальність: _____	Рік підготовки	
Змістових модулів – 10		1 – й, 2- й, 4 – й рік навчання	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферативне дослідження		Семестр	
Загальна кількість годин – 300		1, 2, 3, 7, 8.	
Тижневих годин для денної форми навчання: 4	Освітньо-професійна програма: перший (бакалаврський рівень)	Лекції	
		-	
		Практичні, семінарські	
		140 год.	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		140 год.	
		Вид контролю:	
		залік	залік

III. Програма

Модуль 1. Тренінг комунікативності та креативності

I. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. Розвиток комунікативних умінь									
1.	Особливості спілкування, його мета, завдання та функції	10	6			6		4	
2.	Розвиток навичок налагодження взаєморозуміння	10	4			4		6	
3.	Попередження конфліктів та основи безконфліктної взаємодії	12	6			6		6	2
Разом		32	16			16		16	2
Змістовий модуль II. Розвиток креативності									
4.	Особливості та принципи креативного мислення	12	6			6		6	
5.	Формування позитивного мислення та світосприйняття	16	6			6		6	2
Разом		28	12			12		12	2
Разом за навчальним планом		60	28			28		28	4

II. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Розвиток комунікативних умінь

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1, 2, 3. Особливості спілкування, його мета, завдання та функції (6 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4, 5. Розвиток навичок налагодження взаєморозуміння (4 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6, 7, 8. Попередження конфліктів та основи безконфліктної взаємодії (6 год.)

Модульний контроль 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Розвиток креативності

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9, 10, 11. Особливості та принципи креативного мислення (6 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12, 13, 14. Формування позитивного мислення та життєвої перспективи (6 год.)

Модульний контроль 2.

IV. Навчально-методична карта Модулю 1. **«Тренінг комунікативності та креативності»**

Разом: 60 год., практичні заняття – 28 год.,
самостійна робота – 28 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль І			Змістовий модуль ІІ	
Назва модуля	Розвиток комунікативних умінь			Розвиток креативності	
Кількість балів	183 балів			131 балів	
Лекції	1	2	3	4	5
Дати					
Теми практичних занять	1, 2, 3. Особливості спілкування, його мета, завдання та функції (33 бали)	4, 5. Розвиток навичок налагодження взаєморозуміння (22 бали)	6, 7, 8. Попередження конфліктів та основи безконфліктної взаємодії (33 бали)	9, 10, 11. Особливості та принципи креативного мислення (33 бали)	12, 13, 14. Формування позитивного мислення та життєвої перспективи (33 бали)
Самостійна робота	# 1.1. (10 балів) # 1.2. (10 балів)	# 1.3. (10 балів) # 1.4. (20 балів)	# 1.5. (10 балів) # 1.6. (10 балів)	# 2.1. (20 балів)	# 2.2. (20 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль	ЗАЛІК				

Максимально можлива кількість балів: 314.

Коефіцієнт: 3,14.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 3,14 = \text{кількість балів} - \text{рейтинговий показник успішності студента}$

(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Розвиток комунікативних умінь

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1, 2, 3. Особливості спілкування, його мета, завдання та функції (6 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

- Знайомство першокурсників. Початок тренінгу.
- Визначення правил та очікувань від тренінгу.
- Особливості спілкування, мета, завдання.
- Функції спілкування. Розвиток вміння слухати.

Література:

Основна: 1, 3, 7.

Додаткова: 3, 4.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4, 5. Розвиток навичок налагодження взаєморозуміння (4 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

- Засоби спілкування: вербальні та невербальні.
- Інтерпритація невербальних ознак поведінки.
- Особливості налагодження взаєморозуміння у спілкуванні.
- Розвиток навичок партнерської взаємодії.

Література:

Основна: 1, 4, 5.

Додаткова: 1, 2, 3.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6, 7, 8. Попередження конфліктів та основи безконфліктної взаємодії (6 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

- «Вікно Джохарі».
- Сутність конфлікту та його роль.
- Конструктивне розв'язання конфліктів.
- Попередження конфліктів. Техніка «Я-повідомлення».

Література:

Основна: 4, 5, 6.

Додаткова: 4, 5.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Розвиток креативності

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9, 10, 11. Особливості та принципи креативного мислення (6 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

- Сутність креативного мислення.
- Прийоми та принципи креативного мислення.
- Розвиток креативного мислення.

Література:

Основна: 3, 6, 7.

Додаткова: 2, 3.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12, 13, 14. Формування позитивного мислення та життєвої перспективи (6 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

- Сутність позитивного мислення.
- Роль позитивного мислення у житті людини.
- Розвиток позитивного мислення, світосприйняття та позитивної перспективи.

Література:

Основна: 3, 4, 5.

Додаткова: 2, 3, 5.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Розвиток комунікативних умінь

Тема 1. Особливості спілкування, його мета, завдання та функції. – 4 год.

1.1. Підготувати інформаційне повідомлення “Активне слухання” (поняття, складові, прийоми тощо). – 2 год. – 10 балів.

1.2. Проаналізуйте зміст опитувальника “Чи вмієте Ви слухати” та зафіксуйте 12 характеристик гарного слухача. Проаналізуйте, як Ви можете набути даних характеристик. – 2 год. – 10 балів.

Тема 2. Розвиток навичок налагодження взаєморозуміння. – 6 год.

1.3. Заповнити “Лист самоусвідомлення” на основі “Вікна Джохарі”: описати риси вашого характеру, ваші особливості, уподобання тощо, які знаходяться у “Відкритій зоні”, “Таємній зоні” та “Сліпій зоні”. Подумати, що може знаходитись у “Невідомій зоні” особистості і які методи існують для пізнання цієї зони. – 3 год. – 10 балів.

1.4. Підготувати 5 вправ для проведення тренінгу комунікативності з учнями старших класів загальноосвітньої школи, що стосуються питань ефективної взаємодії та конструктивного спілкування. – 3 год. – 20 балів.

Тема 3. Попередження конфліктів та основи безконфліктної взаємодії. – 6 год.

1.5. Опрацювати матеріал “Стратегії подолання конфліктів”, зробити тезовий конспект (джерело: Джонсон Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / Пер. з англ. В. Хомика. – К., 2003. – С. 187 – 192). – 3 год. – 10 балів.

1.6. Описати 2 конфліктні ситуації з власного досвіду. Проаналізувати ситуації за схемою: учасники конфлікту; причина конфлікту; наслідки конфлікту (короткотривала та довготривала перспектива); рекомендації до подолання конфлікту (можливі стратегії подолання конфлікту для кожного учасника подій; примирення через використання “Я-висловлювання або ж подолання бар’єрів у спілкуванні тощо). – 3 год. – 10 балів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Розвиток креативності

Тема 4. Особливості та принципи креативного мислення (6 год.)

2.1. Прочитати твір Річарда Баха «Чайка на ім’я Джонатан Лівінгстон» та викласти роздуми щодо прочитаного у есе. – 20 балів.

Тема 5. Формування позитивного мислення та життєвої перспективи (6 год.)

2.2. Заповнити таблицю «Різновиди тренінгів, їх цілі та тематичні блоки» – 20 балів.

№	Різнovid Тренінгу	Мета тренінгу	Можливі тематичні блоки	Література
1.	Тренінг особистісного зростання			
2.	Тренінг розвитку життєвих цілей / перспектив			
3.	Тренінг упевненості у собі			
4.	Тренінг асертивності			
5.	Тренінг розвитку креативності			
6.	Тренінг розвитку лідерських здібностей			

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль І. Розвиток комунікативних умінь			
1.1. Підготувати інформаційне повідомлення “Активне слухання”: поняття, складові, прийоми тощо (2 год)	Практичне заняття, модульний контроль	10	ІІ
1.2. Проаналізуйте зміст опитувальника “Чи вмієте Ви слухати” та зафіксуйте 12 характеристик гарного слухача. Проаналізуйте, як Ви можете набути даних характеристик (2 год)	Практичне заняття, модульний контроль	10	ІІ
1.3. Заповнити “Лист самоусвідомлення” на основі “Вікна Джохарі” (3 год)	Практичне заняття, модульний контроль	10	ІІ
1.4. Підготувати 5 вправ для проведення тренінгу комунікативності з учнями старших класів загальноосвітньої школи, що стосуються питань ефективної взаємодії та конструктивного спілкування (3 год)	Практичне заняття, модульний контроль	20	ІІ
1.5. Опрацювати матеріал “Стратегії подолання конфліктів”, зробити тезовий конспект (джерело: Джонсон Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / Пер. з англ. В. Хомика. – К., 2003. – С. 187 – 192). (3 год)	Практичне заняття, модульний контроль	10	ІІ
1.6. Описати 2 конфліктні ситуації з власного досвіду. Проаналізувати ситуації за схемою: учасники конфлікту; причина конфлікту; наслідки конфлікту (короткотривала та довготривала перспектива); рекомендації до подолання конфлікту (можливі стратегії подолання конфлікту для кожного учасника подій; примирення через використання “Я-висловлювання або ж подолання бар’єрів у спілкуванні тощо). (3 год)	Практичне заняття, модульний контроль	10	ІІ
Змістовий модуль ІІ. Розвиток креативності			
2.1. Прочитати твір Річарда Баха «Чайка на ім’я Джонатан Лівінгстон» та викласти роздуми щодо прочитаного у есе. (6 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	20	ІІІ
2.2. Заповнити таблицю «Різновиди тренінгів, їх цілі та тематичні блоки» (6 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	20	ІІІ
Разом: 28 год.	Разом:	110	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з дисципліни “Тренінг комунікативності та креативності” оцінюють за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюють відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їхнього переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Практичні заняття	154
2.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
3.	Самостійна робота	110
Підсумковий рейтинговий бал		314

Максимально можлива кількість балів: 314.

Коефіцієнт: 3,14.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 3,14 = \text{кількість балів} - \text{рейтинговий показник успішності студента}$
(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовують такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік;
- **методи письмового контролю:** модульне письмове тестування, контрольна робота, реферат, інформаційне повідомлення;
- **методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	F
35 – 59	FX
60 – 66	E
67 – 74	D
75 – 81	C
82 – 89	B
90 – 100	A

Таблиця 7.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Кількість балів	Критерії оцінювання
90 – 100	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
75 - 89	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань з дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
60 - 74	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх з допомогою викладача.
1-59	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль передбачає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних та лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, творчі, аналітичні завдання, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 7.4 представлено розподіл балів, присвоюваних студентам упродовж вивчення дисципліни «Тренінг комунікативності та креативності».

Таблиця 7.4

Розподіл балів, присвоюваних студентам

МОДУЛІ					ІНДЗ	Разом
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T4	T5		
53	52	53	53	53	50	314

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їхнього виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

до Модулю 1 «Тренінг комунікативності та креативності»

Основна:

1. Безпалько О. Спілкуємось та діємо : навч.-метод. посіб. / Безпалько О., Савич Ж. – К. : Наук.світ, 2002. – 112 с.
2. Вачков И.В. Основы технологии группового тренинга : учеб. пособ. – М. : Академия, 2001. – 224 с.
3. Величко В.В. Инновационные методы обучения в гражданском образовании / Величко В.В., Карпиевич Д.В. – Минск : Медисонт, 2001. – 168 с.
4. Грецов А.Г. Психологические тренинги с подростками / Грецов А.Г. – СПб. : Питер, 2008. – 368 с.
5. Лі Девід. Практика групового тренінгу / Девід Лі. – СПб. : Пітер, 2002. – 224 с.
6. Лидер будущего: новое видение, стратегии и практика : метод. пособ. по проведению тренинга / И. Братусь, А. Гулевская-Черниш, Н. Доценко и др. ; под общей ред. Г. Лактионовой. – К., 2001. – 122 с.
7. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория та практика / Фопель К. – М. : Генезис, 2003. – 272 с.

Додаткова:

1. Гленн Паркер. Формирование команды: сборник упражнений для тренеров / Гленн Паркер, Ричард Кропп. – СПб. : Питер, 2002. – 160 с.
2. Джонсон Девід В. Соціальна психологія : тренінг міжособистісного спілкування / Джонсон Девід В. ; пер. з англ. В. Хомика. – К. : [б.в.], 2003. – 288 с.
3. Игровые семинары с подростками. – М. : Центр «Подвал», 2000. – 67 с.
4. Марсанов Г.И. Социально-психологический тренинг / Марсанов Г.И. – М. : Когито-Центр, 2001. – 251 с.
5. Сидоренко Е.В. Тренинг влияния и противостояния влиянию / Сидоренко Е.В. – СПб. : Речь, 2004. – 256 с.

Модуль 3. Ігротехніки

І. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль І. Використання гри в соціальній роботі									
1.	Сутність та завдання гри, її функції	10	4			4		4	
2.	Види та класифікації ігор	12	6			6		6	
3.	Технології проведення ігор	12	6			6		6	2
Разом		32	16			16		16	2
Змістовий модуль ІІ. Використання гри під час здійснення соціальної роботи з різними категоріями отримувачів послуг									
4.	Значення та використання гри під час роботи з дітьми та молоддю що опинилась в СЖО	12	6			6		6	
5.	Роль гри в соціальній роботі з дорослими та особами літнього віку	16	6			6		6	2
Разом		28	12			12		12	2
Разом за навчальним планом		60	28			28		28	4

II. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Використання гри в соціальній роботі

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1, 2. Сутність та завдання гри, її функції (4 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3, 4, 5. Види та класифікації ігор (6 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6, 7, 8. Технології проведення ігор (6 год.)

Модульний контроль 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Використання гри під час здійснення соціальної роботи з різними категоріями отримувачів послуг

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9, 10, 11. Значення та використання гри під час роботи з дітьми та молоддю що опинилась в СЖО (6 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12, 13, 14. Роль гри в соціальній роботі з дорослими та особами літнього віку (6 год.)

Модульний контроль 2.

IV. Навчально-методична карта Модулю 3. **«Ігротехніки»**

Разом: 60 год., практичні заняття – 28 год.,
самостійна робота – 28 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II	
Назва модуля	Використання гри в соціальній роботі			Використання гри під час здійснення соціальної роботи з різними категоріями отримувачів послуг	
Кількість балів	183 балів			131 балів	
Лекції	1	2	3	4	5
Дати					
Теми практичних занять	1, 2. Сутність та завдання гри, її функції (22 бали)	3, 4, 5. Види та класифікації ігор (33 бали)	6, 7, 8. Технології проведення ігор (33 бали)	9, 10, 11. Значення та використання гри під час роботи з дітьми та молоддю що опинилась в СЖО (33 бали)	12, 13, 14. Роль гри в соціальній роботі з дорослими та особами літнього віку (33 бали)
Самостійна робота	# 1.1. (10 балів) # 1.2. (10 балів)	# 1.3. (10 балів) # 1.4. (20 балів)	# 1.5. (10 балів) # 1.6. (10 балів)	# 2.1. (20 балів)	# 2.2. (20 балів)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль	ЗАЛІК				

Максимально можлива кількість балів: 314.

Коефіцієнт: 3,14.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 3,14 =$ кількість балів – рейтинговий показник успішності студента
(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Використання гри в соціальній роботі

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1, 2. Сутність та завдання гри, її функції (6 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

- Поняття та значення гри;
- Завдання гри в соціальній роботі;
- Функції гри.

Література:

Основна: 1, 3, 4, 7.

Додаткова: 3.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3, 4, 5. Види та класифікації ігор (4 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

- Види ігор;
- Класифікації ігор та їх застосування в соціальній роботі.

Література:

Основна: 1, 4, 5, 9.

Додаткова: 1, 2, 3.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6, 7, 8. Технології проведення ігор (6 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

- Технології проведення ділових ігор;
- Технології проведення вуличних ігротек;
- Особливості застосування настільних просвітницько-профілактичних ігор;
- Технології проведення рольових ігор.

Література:

Основна: 4, 5, 6.

Додаткова: 1, 3.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Використання гри під час здійснення соціальної роботи з різними категоріями отримувачів послуг

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9, 10, 11. Значення та використання гри під час роботи з дітьми та молоддю що опинилась в СЖО (6 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

- Використання гри в роботі з дітьми та молоддю з інвалідністю;
- Особливості гри з дітьми позбавленими батьківського піклування та дітьми сиротами;
- Ігрові техніки з дітьми, що зазнали насильства;
- Використання гри під час організації дозвілля молоді.

Література:

Основна: 3, 6, 7.

Додаткова: 2, 3.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12, 13, 14. Роль гри в соціальній роботі з дорослими та особами літнього віку (6 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

- Особливості ігор з людьми літнього віку;
- Використання ігрових технік під час проведення тренінгів;

Література:

Основна: 3, 4, 5, 8.

Додаткова: 2, 3.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Використання гри в соціальній роботі

Тема 1. Сутність та завдання гри, її функції. – 4 год.

1.1. Підготувати інформаційне повідомлення “Гра в житті людини”. – 2 год. – 10 балів.

1.2. Підготувати ігротеку з використанням різних видів ігор, для запропонованих груп отримувачів послуг. – 2 год. – 10 балів.

Тема 2. Види та класифікації ігор. – 6 год.

1.3. На основі аналізу відомих класифікацій ігор скласти та обґрунтувати власну класифікацію ігор. – 3 год. – 10 балів.

1.4. Описати та підготувати 1 ділову гру, 1 рольову гру, 1 народну гру, 1 інтерактивну гру. – 3 год. – 10 балів.

Тема 3. Технології проведення ігор.– 6 год.

1.5. Опрацювати матеріал Л.В. Ковальчук «Специфіка ігрової діяльності в системі соціально-педагогічної роботи в умовах вулиці» [Електронний ресурс] : Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини – Режим доступу: <http://s-journal.cdu.edu.ua/base/2008/v3/v3pp119-121.pdf> та визначити психолого-педагогічні умови застосування гри в умовах вулиці. – 3 год. – 10 балів.

1.6. Підготувати та провести міні-вуличну ігротеку з обраною категорією отримувачів послуг. Фотозвіт. – 3 год. – 40 балів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Використання гри під час здійснення соціальної роботи з різними категоріями отримувачів послуг

Тема 4. Значення та використання гри під час роботи з дітьми та молоддю що опинилась в СЖО (6 год.)

2.1. Опрацювати статтю Васильченко О. А. Використання ігротерапії в соціальній роботі зі старшими підлітками / О. А. Васильченко // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. – 2013. - №58. – 55 – 61. та заповнити таблицю. – 10 балів.

Таблиця «Основні функції ігрової терапії»

Назва функції	Зміст функції

Тема 5. Роль гри в соціальній роботі з дорослими та особами літнього віку (6 год.)

2.2. Підготувати 7 ігор які можна використати під час проведення тренінгу за відповідною тематикою (на вибір студента). Зазначити мету, та завдання кожної з обраних ігор. – 10 балів.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання

			(тижні)
Змістовий модуль І. Розвиток комунікативних умінь			
1.1. Підготувати інформаційне повідомлення “Гра в житті людини”. (2 год)	Практичне заняття, модульний контроль	10	П
1.2. Підготувати ігroteку з використанням різних видів ігор, для запропонованих груп отримувачів послуг. (2 год)	Практичне заняття, модульний контроль	10	П
1.3. На основі аналізу відомих класифікацій ігор скласти та обґрунтувати власну класифікацію ігор (3 год)	Практичне заняття, модульний контроль	10	П
1.4. Описати та підготувати 1 ділову гру, 1 рольову гру, 1 народну гру, 1 інтерактивну гру. (3 год)	Практичне заняття, модульний контроль	10	П
1.5. Опрацювати матеріал Л.В. Ковальчук «Специфіка ігрової діяльності в системі соціально-педагогічної роботи в умовах вулиці» [Електронний ресурс] : Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини – Режим доступу: http://s-journal.cdu.edu.ua/base/2008/v3/v3pp119-121.pdf та визначити психолого-педагогічні умови застосування гри в умовах вулиці. (3 год)	Практичне заняття, модульний контроль	10	П
1.6. Підготувати та провести міні-вуличну ігroteку з обраною категорією отримувачів послуг. Фотозвіт. (3 год)	Практичне заняття, модульний контроль	40	П
Змістовий модуль ІІ. Розвиток креативності			
2.1. Опрацювати статтю Васильченко О. А. Використання ігротерапії в соціальній роботі зі старшими підлітками / О. А. Васильченко // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. – 2013. - №58. – 55 – 61. та заповнити таблицю. (6 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	10	ІІІ
2.2. Підготувати 7 ігор які можна використати під час проведення тренінгу за відповідною тематикою (на вибір студента). Зазначити мету, та завдання кожної з обраних ігор. (6 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	10	ІІІ
Разом: 28 год.	Разом:	110	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з дисципліни “Ігротехніки” оцінюють за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюють відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їхнього переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Практичні заняття	154
2.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
3.	Самостійна робота	110
Підсумковий рейтинговий бал		314

Максимально можлива кількість балів: 314.

Коефіцієнт: 3,14.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 3,14 = \text{кількість балів} - \text{рейтинговий показник успішності студента}$
(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовують такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік;
- **методи письмового контролю:** модульне письмове тестування, контрольна робота, реферат, інформаційне повідомлення;
- **методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	F
35 – 59	FX
60 – 66	E
67 – 74	D
75 – 81	C
82 – 89	B
90 – 100	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 7.3.

Таблиця 7.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
90 – 100	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
75 - 89	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань з дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
60 - 74	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх з допомогою викладача.

1-59	виставляється студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
------	---

Кожний модуль передбачає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних та лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, творчі, аналітичні завдання, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 7.4 представлено розподіл балів, присвоюваних студентам упродовж вивчення дисципліни «Ігротехніки».

Таблиця 7.4

Розподіл балів, присвоюваних студентам

МОДУЛІ					Разом
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
T1	T2	T3	T4	T5	
52	53	53	53	53	314

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їхнього виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА до Модулю 3 «Ігротехніки»

Основна:

1. Безпалько О. Спілкуємось та діємо : навч.-метод. посіб. / Безпалько О., Савич Ж. – К. : Наук.світ, 2002. – 112 с.
2. Величко В.В. Инновационные методы обучения в гражданском образовании / Величко В.В., Карпиевич Д.В. – Минск : Медисонт, 2001. – 168 с.
3. Грецов А.Г. Психологические тренинги с подростками / Грецов А.Г. – СПб. : Питер, 2008. – 368 с.
4. Ігрові технології як інструмент профілактичної роботи спеціалістів психологічної служби закладів освіти : [навчально-методичний посібник] / Автор-упорядник Т. В. Войцях. – Черкаси : Черкаський ОПОПП, – 2014. – 92 с.
5. Игровые семинары с подростками. – М. : Центр «Подвал», 2000. – 67 с.
6. Коломієць В.С. Ігри в структурі професійної підготовки: Зб. наук. праць / За ред. А.Й.Капської. – К., 1999. – С.153–160.
7. Соціальні рольові та ділові ігри для дітей і молоді. Навчально-методична збірка / Таран Д. , Козар О. – Харків: ХМЦДМ, 2005. – 112с.
8. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория та практика / Фопель К. – М. : Генезис, 2003. – 272 с.
9. Яворська Ж. Ділові ігри та їхня роль у підготовці сучасних фахівців // Вісник Львівського університету, вип.. 19, Ч. І. – 2003. – С. 241-246

Додаткова:

6. Гленн Паркер. Формирование команды: сборник упражнений для тренеров / Гленн Паркер, Ричард Кропп. – СПб. : Питер, 2002. – 160 с.
7. Заморев С.И. От игры – к развитию личности / С.И. Заморев, С.В. Кудрявцева // Оздоровление детей в организованных коллективах: Практическое руководство / [под ред. С.Д. Соловей]. – Спб. : Ривьера, 2007. – С. 101–103.
8. Форум-театр [Електронний ресурс] / Режим доступу:
<http://forum.gender-ua.org/fotogallery-ua.html>

Модуль 4. Основи тренерської майстерності

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин								
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Самостійна робота з підготовки до екзамену	Підсумковий контроль

Модуль 4. Основи тренерської майстерності

Змістовний модуль 1. Організаційні аспекти проведення тренінгу

4.1.1.	Загальне уявлення про тренінг	4	2	0	0	2	0	2	0	0
4.1.2.	Визначення завдань та умов проведення тренінгу	4	2	0	0	2	0	2	0	0
4.1.3.	Групова динаміка, етапи та принципи роботи тренінгової групи	4	2	0	0	2	0	2	0	0
4.1.4.	Планування тренінгу та складання тренінгової програми	8	4	0	0	4	0	2	0	2
	<i>Разом:</i>	20	10	0	0	10	0	8	0	2

Змістовний модуль 2. Методичні аспекти проведення тренінгу

4.2.1	Сутність тренінгових методів. Пасивні методи	9	4	0	0	4	0	5	0	0
4.2.2	Активні методи	11	6	0	0	6	0	5	0	0
4.2.3	Інтерактивні методи	11	6	0	0	6	0	5	0	0
4.2.4	Аналіз тренінгового заняття	9	2	0	0	2	0	5	0	2
	<i>Разом:</i>	40	18	0	0	18	0	20	0	2
	<i>ВСЬОГО:</i>	60	28	0	0	28	0	28	0	4

Модуль 4. Основи тренерської майстерності

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Організаційні аспекти проведення тренінгу»

Практичне заняття 1. Загальне уявлення про тренінг (2 год.)

Практичне заняття 2. Визначення завдань та умов проведення тренінгу (2 год.)

Практичне заняття 3. Групова динаміка, етапи та принципи роботи тренінгової групи (2 год.)

Практичні заняття 4, 5. Планування тренінгу та складання тренінгової програми (4 год.)

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Методичні аспекти проведення тренінгу»

Практичні заняття 6, 7. Сутність тренінгових методів. Пасивні методи (4 год.)

Практичні заняття 8, 9, 10. Активні методи (6 год.)

Практичні заняття 11, 12, 13. Інтерактивні методи (6 год.)

Практичне заняття 14. Аналіз тренінгового заняття (2 год.)

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

Навчально-методична карта модуля «Основи тренерської майстерності»

Разом: 60 год., лекції – 8 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 60 год., підсумковий контроль – 3 год.

Назва змістовного модуля	Організаційні аспекти проведення тренінгу					Методичні аспекти проведення тренінгу								
Кількість балів за модуль	85					129								
Лекції														
Теми лекцій														
Теми практичних занять	Загальне уявлення про тренінг (11 балів)	Визначення завдань та умов проведення тренінгу (11 балів)	Групова динаміка, етапи та принципи роботи тренінгової групи (11 балів)	Планування тренінгу та складання тренінгової програми (11 балів)	Планування тренінгу та складання тренінгової програми (11 балів)	Сутність тренінгових методів. Пасивні методи (11 балів)	Сутність тренінгових методів. Пасивні методи (11 балів)	Активні методи (11 балів)	Активні методи (11 балів)	Активні методи (11 балів)	Потенціал та особливості застосування інтерактивних методів (11 балів)	Потенціал та особливості застосування інтерактивних методів (11 балів)	Потенціал та особливості застосування інтерактивних методів (11 балів)	Аналіз тренінгового заняття (11 балів)
Самостійна робота	5 балів					5 балів								
Види поточної контролю	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)					Модульна контрольна робота 3 (25 балів)								
Розрахунок	214:100=2,14. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:2,14=XX балів (загальна кількість балів).													

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«Організаційні аспекти проведення тренінгу»

Практичне заняття 1. Загальне уявлення про тренінг (2 год.)

Поняття про соціально-психологічний тренінг у широкому та вузькому розумінні. Мета та завдання соціально-психологічного тренінгу. Історія розвитку соціально-психологічного тренінгу. Огляд основних видів тренінгу. Соціально-просвітницький тренінг як вид соціально-психологічного тренінгу.

Практичне заняття 2. Визначення завдань та умов проведення тренінгу (2 год.)

Вправа «Шухляда інструментів». Вимоги до організації тренінгу. Складання переліку необхідних для проведення тренінгу ресурсів. Вимоги до тренера соціально-просвітницького тренінгу.

Практичне заняття 3. Групова динаміка, етапи та принципи роботи тренінгової групи (2 год.)

Інтерактивна гра «Викрадення літака». Поняття про групову динаміку. Складові групової динаміки. Принципи організації і роботи тренінгової групи.

Практичні заняття 4, 5. Планування тренінгу та складання тренінгової програми (4 год.)

Визначення мети та завдань соціально-просвітницького тренінгу. Структура програми тренінгу. Змістове наповнення тренінгу та підбір методів. Вимоги до побудови презентацій та матеріалів учасників тренінгу.

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«Методичні аспекти проведення тренінгу»

Практичні заняття 6, 7. Сутність тренінгових методів. Пасивні методи (4 год.)

Класифікація тренінгових методів. Лекція. Дидактичні завдання лекції (П. Дж. Фредерік). Види лекцій. Інформаційне повідомлення. Вправа «Інформаційне повідомлення за 5-10-15 хв.» Робота з текстом. Вправа «Мозаїка».

Практичні заняття 8, 9, 10. Активні методи (6 год.)

Мозковий штурм. Мозковий штурм «Як правильно провести мозковий штурм?». Правила проведення мозкового штурму.

Види дискусій. Дискусія як активний метод. Варіанти проведення дискусії (для невідготовлених учасників; тема повідомляється заздалегідь і обирається таким чином, щоб проблема дискусії мала кілька варіантів; обговорення знайомих для слухачів проблем; для осмислення процесу й результату вирішення певного завдання; потребує попередньої підготовки; рольова дискусія; зі схованими ролями; як аналіз конкретних ситуацій). Типологія питань до дискусії.

Вправа «Керована дискусія». Вправа «Акваріум».

Відеоперегляд: від пасивності учасників, до активності та інтерактивності. Методика роботи з відеоматеріалом.

Практичні заняття 11, 12, 13. Потенціал та особливості застосування інтерактивних методів (6 год.)

Кейс-стаді: від історії виникнення методу до переваг і недоліків його застосування у просвітницько-профілактичній тренінговій роботі. Види кейс-стаді: текстові кейси, мальовані кейси, відео-кейси, фото-кейси. Методика роботи із кейсом.

Проблема вибору інтерактивного методу при підготовці тренінгу. Класифікаційні ознаки інтерактивних ігор. Інтерактивна гра: переваги та недоліки методу. Приклад створення авторської інтерактивної гри «Острів».

Інтерактивна гра «Капелюхи». Інтерактивна гра «Викрадення літака».

Практичне заняття 14. Аналіз тренінгового заняття (2 год.)

Звіт тренера. Аналіз очікувань та зворотного зв'язку учасників. Вправа «Портфоліо». Заклучні анкети.

Підсумковий модульний контроль (2 год.)

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях.

Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Завдання виконуються у зошитах для самостійної роботи та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Самостійна робота 1. Щоденник тренера (8 год).

Ви – тренер високої кваліфікації. Вас попросили дати відповідь на ряд питань тренерів-початківців. Відповіді на питання подаються у письмовому вигляді.

1. Як вести записи під час тренінгу?
2. Яких етичних правил слід дотримуватись під час тренінгу?
3. Який розмір групи найбільш оптимальний?
4. За яких умов навчання учасників є ефективним?
5. Що повинен знати і вміти тренер?

Вимоги до оформлення:

*Обсяг роботи від 5 до 10 сторінок, набрана у редакторі WORD у вигляді комп'ютерного файла з розширенням *.doc. Шрифт Times New Roman 10. Міжрядковий інтервал 1,5. Поля з усіх сторін 20 мм.*

Виконане завдання приймається електронною поштою за адресою: t.liakh@kubg.edu.ua (тема повідомлення: Щоденник тренера_cr_1)

Самостійна робота 2. Щоденник тренера (20 год.)

Ви – тренер високої кваліфікації. Вас попросили дати відповідь на ряд питань тренерів-початківців у вигляді інтерв'ю для місцевих ЗМІ. Відповіді на питання подаються у вигляді відеозапису вашого інтерв'ю.

1. Як використовувати проблемні ситуації для розвитку групи?
2. Як ставити запитання та проводити обговорення?
3. Як утворювати малі групи?
4. Яким чином можна поживавити роботу на тренінгу?
5. Якою може бути структура тренінгу?

Вимоги до оформлення:

Обсяг відеозапису від 3 до 5 хв.

Виконане завдання збережіть на гугл диск та відкрийте доступ для

корисувача «Лях Тетяна Леонідівна» (t.liakh@kubg.edu.ua). Запрошення переглянути відеосюжет надішліть електронною поштою за адресою: t.liakh@kubg.edu.ua (тема повідомлення: Щоденник тренера_ср_2)

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл.

Таблиця

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 «Теоретичні основи розробки програм»		
Теми 1-5. Загальне уявлення про тренінг. Визначення завдань та умов проведення тренінгу. Групова динаміка, етапи та принципи роботи тренінгової групи. Планування тренінгу та складання тренінгової програми (20 год.).	практичне заняття, модульний контроль	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 «Методичні аспекти проведення тренінгу»		
Теми 6-14. Сутність тренінгових методів. Пасивні методи. Активні методи. Інтерактивні методи. Аналіз тренінгового заняття (20 год.).	практичне заняття, модульний контроль	5
<i>Разом: 60 год.</i>	<i>Разом:</i>	10

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із модуля «Основи тренерської майстерності» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового

оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл.

Таблиця

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	0
2.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
3.	Самостійна робота	10
4.	Практичні заняття	154
214:100=2,14. Студент набрав X балів; Розрахунок: $X:2,14=XX$ балів (загальна кількість балів).		

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.
- *Методи письмового контролю*: модульне письмове тестування.
- *Комп'ютерного контролю*: тестові програми.
- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за шкалою ECTS
01 – 34	F
35 – 59	FX
60 – 68	E
69 – 74	D
75 – 81	C

82 – 89	В
90 – 100	А

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл.

Таблиця

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
90 – 100	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
75 - 89	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
60 - 74	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
1-59	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в тестовому режимі з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

У табл. представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення модуля 2.

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Змістовний модуль 1								Змістовний модуль 2								Сума	
П1	П2	П3	П4	П5	Ср1	Мк 1	П6	П7	П8	П9	П11	П12	П13	П14	Ср2	Мк 2	214:100=2,14. Студент набрав X балів; Розрахунок: X:2,14=X X балів (загальна кількість балів).
11	11	11	11	11	5	25	11	11	11	11	11	11	11	11	5	25	

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- електронний курс на <http://moodle.kmpu.edu.ua/ipsp/>;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- завдання для ректорського контролю знань студентів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Активні методи просвітницької діяльності у профілактиці ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки : посіб. для спец. приймальників-розподільників, притулків для неповнолітніх та виховних колоній / [О. В. Безпалько, Н. В. Зимівець, І. В. Захарченко та ін.] ; за заг. ред.: Р. Х. Вайноли, Т. Л. Лях. – К. : ТОВ „ДКБ „РОТЕКС”, 2007. – С. 117–129.

2. Використання інтерактивних методів та мультфільмів у профілактиці ризикованої поведінки: методичний посібник для спеціалістів, які працюють з бездоглядними та безпритульними дітьми та підлітками / За ред. Т. В. Журавель; Авт. Кол.: Т. В. Журавель, Т. Л. Лях, О. М. Нікітіна. – К. : МБФ «СНІД Фонд Схід-Захід», 2010. – 168 с.

3. Журавель Т. В., Лях Т. Л. Особливості проведення соціально-просвітницького тренінгу / Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навч.-метод. посібник / За ред. Т. Л. Лях ; авт.-кол.: З. П. Бондаренко, Т. В. Журавель, Т. Л. Лях та ін. – К. : ТОВ «ВПК «ОБНОВА», 2014. – 3-е видання перероб. та допов. – 288 с.; - С. 121–131.

4. Профессиональная кухня тренера: из опыта неформального образования в третьем секторе / Под ред. : Е. Карпичевич, В. Величко. – СПб.: "Невский простор", 2003. – 256 с.

5. Сходинки до здоров'я: просвітницько-профілактична програма тренінгових занять з учнями навчальних закладів системи загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб. / [Брусенко О. Л., Журавель Т. В., Лях Т. Л. та ін.] ; за ред. Т. В. Журавель, Т. Л. Лях. – К. : Видавничий дім «Калита», 2012. – 232 с.

6. Технологія розробки навчальної програми : методичні рекомендації // Бібліотека педагога-новатора. Випуск 1 / Укладач Л.В. Кабан. – Біла Церква: КОПОПК, 2008. – 48 с.

Допоміжна:

1. Бойченко Т. Освітні профілактичні програми / Т. Бойченко. – К.: Главник (Бібліотечка соціального працівника), 2006. – 126 с.

2. Вайнола Р. Х. Особливості використання ігрових технік в соціальній вуличній роботі: Метод. реком. для соціальних педагогів / Вайнола Р. Х. – К. : НПУ, 2001. – 48 с.

3. Вачков И. В. Основы технологии группового тренинга. Психотехники : учебное пособие. - 2-е изд., перераб. и доп. / И. В. Вачков. – М. : Ось - 89, 2003. – 224 с.

4. Володар кілець : настільна ігрова методика / [Журавель Т. В., Лях Т. Л., Лозован О. М.]. — К. : ПЕРФЕКТ-СТАЙЛ, 2007. – 20 с.

5. Громада як осередок соціальної роботи з дітьми та сім'ями : методичні матеріали для тренера / авт.-упор.: О. В. Безпалько, Т. П. Авельцева, О. М. Петрик, Г. О. Притиск; під заг. ред. І. Д. Звереві. – К. : Науковий світ (Благополуччя дітей та молоді : можливості соціальної роботи), 2006 . – 69 с.

6. Збереження та зміцнення репродуктивного здоров'я підлітків та молоді: потенціал громади / за заг. ред. Г. М. Лактіонової - К. : Науковий світ, 2004. – 206 с.
7. Збірник нормативно-правових документів психологічної служби та ПМПК системи освіти України / В. Г. Панок, І. І. Цушко, А. Г. Обухівська. – К. : Шк. світ. 2008. – 256 с.
8. Здоров'я – моя цінність : метод. матеріали до тренінгу / Авт.-упор.: О. М. Петрик та ін.; за заг. ред. І. Д. Зверевої. – К. : Науковий світ (Благополуччя дітей та молоді : можливості соціальної роботи в громаді), 2005. – 54 с.
9. Карабанова О. А. Игра в коррекции психологического развития. – М. : Российское педагогическое агенство, 1997. – 192с.
10. Коробко С. Л., Коробко О. І. Робота психолога з молодшими школярами: Методичний посібник. – К.: Літера ЛТД, 2006. – 416 с.
11. Крок за кроком : настільна ігрова методика / [Журавель Т. В., Лях Т. Л., Лозован О. М.]. — К. : ПЕРФЕКТ-СТАЙЛ, 2007. – 20 с.
12. Кроль Л.М. Тренинг тренеров : как закалялась сталь / Л. М. Кроль, Е. Л. Михайлова. – М. : Независимая фирма «Класс», 2002. – 192 с.
13. Культура життєвого самовизначення : інтегративний курс для учнів загально-осв. навч. закл. : метод. посіб. : у 3 ч. / [О. В. Безпалько, М. І. Босенко, Р. Х. Вайнола та ін.] ; наук. кер. та ред. І. Д. Зверевої. – К. : Златограф, 2003. – Ч. 2. Середня школа. – С. 67–84, 98–108, 475–486, 517–527.
14. Куприянов Б. В. Организация и методика проведения игр с подростками: Взрослые игры для детей: Учеб.-метод. пособие. – М. : ВЛАДОС, 2001. – 216 с.
15. Лидерс А. Г. Психологический тренинг с подростками : учебное пособие / А. Г. Лидерс. – М. : Академия, 2003. – 256 с.
16. Лях Т. Л. Використання інтерактивних методів у програмах з формування здорового способу життя / Т. Л. Лях, Т. В. Журавель // Основи громадського здоров'я: теорія і практика : навч.-метод. посіб. / [Т. П. Авельцева, Т. П. Басюк, О. В. Безпалько та ін.] ; за заг. ред. О. В. Безпалько. – Ужгород : ВАТ «Патент», 2008. – С. 152–216.
17. Лях Т. Л. Використання просвітницько-профілактичних ігор у програмах із формування здорового способу життя / Т. Л. Лях // Сприяння здоров'ю дітей та молоді : теоретико-методичні аспекти : зб. матеріалів IV Міжнар. соціально-педагогічної конф., (Луцьк, 29–30 верес. 2009 р.) / Волинський державний університет імені Лесі Українки. – Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2009. – Вип. 2. – С. 529–537.

18. Лях Т. Л. Як зробити батьківство щасливим / О. В. Безпалько, Т. Л. Лях // Культура життєвого самовизначення : інтегративний курс для учнів загальноосв. навч. закладів : метод. посіб. : в 3 ч. / [О. В. Безпалько, М. І. Босенко, Р. Х. Вайнола та ін.] ; наук. кер. та ред. І. Д. Зверевої. – К. : Златограф, 2004. – Ч. 3. Старша школа. – С. 204–229.

19. Марасанов Г. И. Социально-психологический тренинг : Методы моделирования и анализа ситуаций в социально-психологическом тренинге / Г. И. Марасанов. – М. : Совершенство, 1998. – 208 с.

20. Моделювання та впровадження програм щодо здорового способу життя: Методичні матеріали для тренера / авт.-упор. : В. В. Лях, Т. Л. Лях; під заг. ред. : І. Д. Зверевої, Г. М. Лактіонової. – К. : Наук. світ, 2002. – 58 с. : рис. – (Бібліотечка соціального працівника / соціального педагога; Додаток до журналу "Практична психологія та соціальна робота". Серія "Благополуччя дітей та молоді"). – Бібліогр.: с. 56.

21. Морева Н. А. Тренинг педагогического общения : учебное пособие для вузов / Н. А. Морева. – М. : Просвещение, 2003. – 304 с.

22. Осипова А.А. Общая психокоррекция: Учебное пособие для студентов вузов. – М. : ТЦ СФЕРА, 2005. – 512 с.

23. Основи практичної психології / В. Панок, Т. Титаренко, Н. Чепелева та ін.: Підручник. Вид. 2-ге, стереотип. – К. : Либідь, 2001. – 536 с.

24. Петровская Л. А. Компетентность в общении : социально-психологический тренинг. – М. : Независимая фирма «Класс», 1989. – 134 с.

25. Поднимись над толпой ! Тренинг лидерства / И. Вагин, А. Глушай. – СПб : Питер (Сам себе психолог), 2002. – 192 с.

26. Права дитини: від витоків до сьогодення: Зб. текстів, метод. та інформ. матеріалів: Метод. видання / Авт.-упор. : Г. М. Лактіонова, Л. В. Пироженко, О. В. Сухомлинська, Л. В. Старикова, Т. П. Цюман, В. В. Крушельницький, Н. В. Зимівець, Т. П. Авельцева, Т. Л. Лях, В. В. Лях, Ж. В. Савич, А. В. Гулевська-Черниш, І. В. Братусь, Ю. М. Боднар. – К. : Либідь, 2002. – 280 с. – Бібліогр. : с. 269-278.

27. Пригоди у країні Здоровляндії : настільна ігрова методика / [Журавель Т. В., Лях Т. Л., Лозован О. М.]. — К. : ПЕРФЕКТ-СТАЙЛ, 2007. – 20 с.

28. Просвітницько-профілактична програма тренінгових занять "Сходинки": Навч.-метод. посібник для соціальних педагогів, соціальних працівників, аутріч-працівників, практичних психологів / За наук. ред. проф. І. Д. Зверевої ; Авт. кол. : Т. В. Журавель, Т. Л. Лях, В. В. Лях, Г. Б. Скіпальська. – К. : Видавничий дім «Калита», 2010. – 164 с.

29. Профілактика ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки : тренінговий модуль по підготовці працівників притулків для неповнолітніх України до здійснення профілактичної роботи / авт.-упор. : Т. В. Журавель, Т. Л. Лях, О. М. Петрик ; під заг. ред. Т. Л. Лях. – К. : РА «Прем'єр Медіа», 2003. – 112 с.

30. Профілактика ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки серед вихованців притулків для неповнолітніх : збірка інформаційних, методичних, ілюстративних матеріалів для спеціалістів / авт.-упор. : О. В. Безпалько, О. А. Виноградова, Т. В. Журавель, О. М. Лозован, В. П. Лютий, Т. Л. Лях ; під заг. ред. Т. В. Журавель, Т. Л. Лях. – К. : "Версо-04", 2004. – 120 с.

31. Прутченков А. С. Социально-психологический тренинг в школе. – М.: Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2001. – 640 с.

32. Прутченков А. С. Тренинг личностного роста: Методические разработки занятий социально-психологического тренинга. – М. : Эхо: , 1993. – 47 с.

33. Прутченков А. С. Школа жизни: Методические разработки социально-психологических тренингов. – 2-е изд., испр. И доп. – М. : МООДиМ «Новая цивилизация», Педагогическое общество России, 2000. – 192 с.

34. Психогимнастика в тренинге / Под ред. Н. Ю. Хрящевой. – СПб : Речь (Психологический тренинг) , 2004 . – 250 с.

35. Пузиков В. Г. Технология ведения тренинга. / В. Г. Пузиков. — СПб.: Издательство «Речь», 2007. – 224 с.

36. Рогов Е. И. Настольная книга практического психолога: Учеб. Пособие: В 2 кн. – 2-е изд., перераб. и доп.. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – Кн. 2: Работа психолога со взрослыми. Коррекционные приемы и упражнения. – 480 с.

37. Ромек В. Г. Тренинг уверенности в межличностных отношениях / В. Г. Ромек. – СПб : Речь, 2003. – 176 с.

38. Сиротюк А. Л. Синдром дефицита внимания с гиперактивностью. Диагностика, коррекция и практические рекомендации родителям и педагогам. – М. : ТЦ Сфера, 2002. – 128 с.

39. Смит Г. К. Тренинг прогнозирования поведения : тренинг сенситивности / Г. К. Смит; пер. с англ. - СПб : Речь , 2001. – 256 с.

40. Соціальна робота з людьми з особливими потребами: Методичні матеріали для тренера / авт.-упор. : О. В. Безпалько, І. В. Братусь, Т. Л. Лях; під заг. ред. : І. Д. Звереві. – К. : Наук. світ, 2002. – 55 с. – (Бібліотечка соціального працівника / соціального педагога; Серія "Благополуччя дітей та молоді). – Додаток до журналу "Практична психологія та соціальна робота". – Бібліогр.: с. 52.

41. Стюарт Дж. Тренинг организационных изменений / Джим Стюарт; пер. с англ. А. Смирнов. – СПб : Питер (Эффективный тренинг), 2001. – 256 с.
42. Технологія тренінгу / Упоряд.: О. Главник., Г. Бевз / За ред. С. Максименко – К. : Главник, 2005. – 112 с.
43. Торн К. Тренинг: Настольная книга тренера / К. Торн, Д. Маккей. – СПб.: Питер, 2001. – 208 с.
44. Тренінг умінь спілкування : як допомогти проблемним підліткам / Авт. Кол. : А. Гольдштейн, В. Хомик – К. : Либідь , 2003 .- 520 с.
45. Усвідомлене батьківство як умова повноцінного розвитку дитини: Методичні матеріали для тренера / авт.-упор. : О. В. Безпалько, Т. Л. Лях, В. В. Молочний, Т. П. Цюман; під заг. ред. Г. М. Лактіонової. – К. : Наук. світ, 2003. – 107 с. – (Серія "Благополуччя дітей та молоді; Бібліотечка соціального працівника / соціального педагога; Додаток до журналу "Практична психологія та соціальна робота"). – Бібліогр.: с. 104-107.
46. Фопель К. Технология ведения тренинга. Теория и практика.: Пер. с нем. – М.: Генезис, 2003. – 272 с.
47. Формування навичок усвідомленого батьківства та ранній розвиток дитини: Методичні рекомендації для тренера / авт.-упор. : І. В. Братусь, А. В. Гулевська-Черниш, Т. Л. Лях; під заг. ред. : Г. М. Лактіонової. – К. : Наук. світ, 2002. – 51с. – (Бібліотечка соціального працівника / соціального педагога; Додаток до журналу "Практична психологія та соціальна робота". Серія "Благополуччя дітей та молоді").
48. ФОТО-фішка : настільна ігрова методика / [Журавель Т. В., Лях Т. Л., Лозован О. М.]. — К. : ПЕРФЕКТ-СТАЙЛ, 2007. – 20 с.
49. Чуркина М. А. Тренинг для тренеров на 100%: Секреты интенсивного обучения / М. А. Чуркина, Н. В. Жадько — М. : Альпина Бизнес Букс, 2005 — 246 с.
50. Шевандрин Н. И. Психодиагностика, коррекция и развитие личности: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений. – 2-е изд. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 512 с.

Модуль 5. Тренінг особистісного розвитку та попередження професійного вигорання

І. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Семінарських	Практичних	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль І.									
Формування навичок особистісного розвитку особистості									
1.	Саморозкриття та усвідомлення сильних сторін особистості	8	4			4		4	
2.	Розвиток упевненості в собі, подолання бар'єрів, які заважають повноцінному самовираженню, саморозвитку та самовдосконаленню	8	4			4		4	
3.	Формування навичок самоаналізу та самовираження на шляху до особистісного розвитку	14	6			6		6	2
Разом		30	14			14		14	2
Змістовий модуль ІІ.									
Попередження професійного вигорання									
4.	Синдром професійного вигорання: його причини, симптоми та наслідки	12	6			6		6	
5.	Управління стресом як ресурс подолання професійного вигорання	8	4			4		4	
6.	Управління часом як ресурс подолання професійного вигорання	10	4			4		4	2
Разом		30	14			14		14	2
Разом за навчальним планом		60	28			28		28	4

II. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Формування навичок особистісного розвитку особистості

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1, 2. Саморозкриття та усвідомлення сильних сторін особистості (4 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3, 4. Розвиток упевненості в собі, подолання бар'єрів, які заважають повноцінному самовираженню, саморозвитку та самовдосконаленню (4 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5, 6, 7. Формування навичок самоаналізу та самовираження на шляху до особистісного розвитку (6 год.)

Модульний контроль 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Попередження професійного вигорання

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8, 9, 10. Синдром професійного вигорання: його причини, симптоми та наслідки (6 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11, 12. Управління стресом як ресурс подолання професійного вигорання (4 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13, 14. Управління часом як ресурс подолання професійного вигорання (4 год.)

Модульний контроль 2.

IV. Навчально-методична карта Модулю 5.
«Тренінг особистісного розвитку та попередження професійного вигорання»

Разом: 60 год., практичні заняття – 28 год.,
самостійна робота – 28 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	Формування навичок особистісного розвитку особистості			Попередження професійного вигорання		
Кількість балів	122 бали			117 балів		
Лекції	1	2	3	4	5	6
Дати						
Теми практичних занять	1, 2. Саморозкриття та усвідомлення сильних сторін особистості (22 бали)	3, 4. Розвиток упевненості в собі, подолання бар'єрів, які заважають повноцінному самовираженню, саморозвитку та самовдосконаленню (22 бали)	5, 6, 7. Формування навичок самоаналізу та самовираження на шляху до особистісного розвитку (33 бали)	8, 9, 10. Синдром професійного вигорання: його причини, симптоми та наслідки (33 бали)	11, 12. Управління стресом як ресурс подолання професійного вигорання (22 бали)	13, 14. Управління часом як ресурс подолання професійного вигорання (22 бали)
Самостійна робота	1. Розробити проект особистого контракту-зобов'язання – 5 балів 2. Придумати 10 довготривалих ритуалів, дотримання яких сприятиме особистісному розвитку особистості – 5 балів 3. Придумати по 1 питанню особистісного характеру для кожного учасника групи, які будуть стимулювати їхній особистісний розвиток, та 10 запитань для себе – 5 балів 4. Розробити проект особистого контракту-зобов'язання – 5 балів			1. Заповнити таблицю – 5 балів 2. Розробити діагностичний інструментарій, спрямований на визначення ступеню професійного вигорання соціального працівника – 5 балів 3. Розробити програму попередження професійного вигорання соціального педагога, у якій буде зазначено: назву програми, мету та час реалізації програми, можливі складові / питання для розгляду, використана література – 5 балів		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Підсумковий контроль	ЗАЛІК					

Максимально можлива кількість балів: 239.

Коефіцієнт: 2,39.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 3,14 = \text{кількість балів} - \text{рейтинговий показник успішності студента}$

(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Формування навичок особистісного розвитку особистості

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1, 2. Саморозкриття та усвідомлення сильних сторін особистості (4 год.)

- Формування позитивної «Я-концепції»
- Постановка цілей та їх досягнення
- Методики розробки особистих планів
- Саморозкриття та самопізнання, відкриття власних сильних та слабких сторін

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3, 4. Розвиток упевненості в собі, подолання бар'єрів, які заважають повноцінному самовираженню, саморозвитку та самовдосконаленню (4 год.)

- Розвиток упевненості в собі
- Подолання психологічних бар'єрів
- Формування позитивної самооцінки та готовність відповідати за власні вчинки

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5, 6, 7. Формування навичок самоаналізу та самовираження на шляху до особистісного розвитку (6 год.)

- Актуалізація особистісних ресурсів
- Саморозуміння як спосіб зміцнення самооцінки та актуалізації особистісних ресурсів
- Формування критичного ставлення до себе та своїх дій

Модульний контроль 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ.

Попередження професійного вигорання

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8, 9, 10. Синдром професійного вигорання: його причини, симптоми та наслідки (6 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11, 12. Управління стресом як ресурс подолання професійного вигорання (4 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13, 14. Управління часом як ресурс подолання професійного вигорання (4 год.)

Модульний контроль 2.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Формування навичок особистісного розвитку особистості

5. Розробити проект особистого контракту-зобов'язання – 5 балів
6. Придумати 10 довготривалих ритуалів, дотримання яких сприятиме особистісному розвитку особистості – 5 балів
7. Придумати по 1 питанню особистісного характеру для кожного учасника групи, які будуть стимулювати їхній особистісний розвиток, та 10 запитань для себе – 5 балів
8. Розробити проект особистого контракту-зобов'язання – 5 балів

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Попередження професійного вигорання

1. Заповнити таблицю – 5 балів

Причини професійного вигорання	Симптоми професійного вигорання	Наслідки професійного вигорання

2. Розробити діагностичний інструментарій, спрямований на визначення ступеню професійного вигорання соціального працівника – 5 балів
3. Розробити програму попередження професійного вигорання соціального педагога, у якій буде зазначено: назву програми, мету та час реалізації програми, можливі складові / питання для розгляду, використана література – 5 балів

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль I. Загальна характеристика синдрому «професійного вигорання»		
Тема 1-7. Саморозкриття та усвідомлення сильних сторін особистості. Розвиток упевненості в собі, подолання бар'єрів, які заважають повноцінному самовираженню, саморозвитку та самовдосконаленню. Формування навичок самоаналізу та самовираження на шляху до особистісного розвитку (14 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	20

Змістовий модуль II. Способи попередження професійного вигорання соціального педагога		
Тема 6-9. Синдром професійного вигорання: його причини, симптоми та наслідки. Управління стресом як ресурс подолання професійного вигорання. Управління часом як ресурс подолання професійного вигорання (14 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	15
Разом: 28 год.	Разом: 35 балів	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з модулю “Тренінг особистісного розвитку та попередження професійного вигорання” оцінюють за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюють відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їхнього переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1, табл. 7.2.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Практичні заняття	154
2.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
3.	Самостійна робота	35
Підсумковий рейтинговий бал		239

Максимально можлива кількість балів: 239.

Коефіцієнт: 2,39.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 2,39 = \text{кількість балів} - \text{рейтинговий показник успішності студента}$
(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовують такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік;
- **методи письмового контролю:** модульне письмове тестування, контрольна робота, реферат, інформаційне повідомлення;
- **методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 7.2

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 66	«задовільно»	E
67 – 74		D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89		B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 7.3.

Таблиця 7.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань з дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх з допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль передбачає бали за поточну роботу студента на семінарських, практичних та лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їхнього виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

до Модулю 5 «Тренінг особистісного розвитку та попередження професійного вигорання»

Основна:

1. Болотова А. К. Психология организации времени : учеб. пособ. / Болотова А. К. — М. : Аспект Пресс, 2006. — 254 с.
2. Валовая Л. Тренинговые модули по профилактике синдрома «профессионального выгорания» сотрудников общественных организаций, работающих в сфере ВИЧ/СПИД : метод. реком. — К. : [б. и.], 2007. — 144 с.
3. Матвеев Б. Р. Развитие личности подростка: программа практических занятий / Матвеев Б. Р. — СПб : Речь, 2007. — 176 с.
4. Мони́на Г. Б. Тренинг «Ресурсы стрессоустойчивости» / Г. Б. Мони́на, Н. В. Раннла. — СПб : Речь, 2009. — 250 с.
5. Психология профессионального здоровья : учеб. пособ. / под ред. Г. С. Никифорова. — СПб. : Речь, 2006. — 607 с.
6. Рамендик Д. М. Тренинг личностного роста / Дина Михайловна Рамендик. — М. : ФОРУМ – ИНФРА-М, 2007. — 176 с.
7. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти: навч. посіб. / за ред. С. Д. Максименка, Л. М. Карамушки — К.: Міленіум, 2004. — 368 с.
8. Федорчук В. М. Тренінг особистісного зростання : навч. посіб. / Федорчук В. М. — К. : «Центр учбової літератури», 2014. — 250 с.

Додаткова:

1. Джонсон Девід В. Соціальна психологія : тренінг міжособистісного спілкування / Джонсон Девід В. ; пер. з англ. В. Хомика. — К. : [б.в.], 2003. — 288 с.
2. Журавель Т. В. Запобігання професійному вигоранню фахівців соціальної сфери : тренінгове заняття / Т. В. Журавель // Соціальний педагог — Спецвипуск. — 2014. — №10 (94). — С. 35–46.
3. Мерзлякова Д. Р. Синдром профессионального «выгорания» и

метаиндивидуальность педагога / Д. Р. Мерзлякова // Психологическая наука и образование. – 2009. – Т. 1. – С. 55–61.

4. Полунина О. В. Увлеченность работой и профессиональное выгорание: особенности взаимосвязей / О. В. Полунина // Психологический журнал. – 2009. – Т. 27. – №. 2. – С. 73–85.

IV. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з навчально-методичною літературою, науковою літературою, періодичними виданнями, нормативно-правовими актами в галузі охорони сім'ї, материнства й дитинства.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: дискусії, створення проблемних ситуацій, розв'язання педагогічних завдань.

V. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);